

УДК 657.6

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

РУСЛАН БОЙКО,
аудитор, канд. екон. наук, доцент,
заступник директора Інституту
економіки та фінансів,

МАРІЯ ЧІК,
канд. екон. наук, доцент кафедри
бухгалтерського обліку
Львівська комерційна академія

Проаналізовано мету, завдання, предмет внутрішнього контролю операційної діяльності на підприємствах будівельної галузі. Розглянуто процедурні аспекти внутрішнього контролю операційної діяльності. Запропоновано зразок Аналітичної записки за результатами внутрішнього контролю на підприємствах будівельної галузі. Охарактеризовано методи підвищення ефективності функціонування системи внутрішнього контролю операційної діяльності.

Ключові слова: внутрішній контроль, облікова політика, операційна діяльність, план внутрішнього контролю, аналітична записка, підприємства будівельної галузі.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасні умови господарювання характеризуються високим ступенем ризику здійснення діяльності будівельних підприємств. З метою своєчасного інформування керівництва для прийняття рішень щодо усунення та зменшення ризиків до прийнятної величини, що виникають під час здійснення діяльності підприємств будівельної галузі та управління ними, а також з метою оцінки обґрунтованості та ефективності прийнятих управлінських рішень, виявлення відхилень і несприятливих ситуацій, має бути побудована на будівельному підприємстві система постійного спостереження і перевірки роботи підприємства – тобто дієвий внутрішній контроль. Таким чином, внутрішній контроль, виступає формою зворотного зв'язку, за допомогою якого керівництво отримує необхідну інформацію про дійсний стан справ на підприємстві.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ. МЕТА СТАТТІ

Питання організаційних та методичних особливостей здійснення внутрішнього контролю у будівництві стало предметом дослідження багатьох науковців. Зокрема, проблемам організації та методики внутрішнього контролю присвячені праці Задорожного З. В., Корінька М. Д., Корягіна М. В., Куцика П. О., Нападовської Л. В., Редченка К. І., Рудницького В.С. та ін.

У попередній статті з питань внутрішнього конт-

ролю на підприємствах будівельної галузі було розглянуто особливості організації та побудови фінансово-економічного контролю [2, с. 34-39], проте питання методики внутрішнього контролю фінансово-господарської діяльності підприємств будівельної галузі вимагають додаткових досліджень, оскільки такій галузі притаманні суттєві організаційно-технологічні особливості.

Мета статті: визначити особливості організації та методики внутрішнього контролю будівельних підприємств із врахуванням галузевих особливостей останніх.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Внутрішній контроль є однією із основних функцій управління і є системою постійного спостереження і перевірки роботи будівельної організації в цілях оцінки обґрунтованості і ефективності прийнятих управлінських рішень, виявлення відхилення і несприятливих ситуацій, своєчасного інформування керівництва для ухвалення рішень по усуненню, зниження ризиків його діяльності і управлінню ними. Внутрішній контроль на будівельних підприємствах передбачає моніторинг фінансово-господарських операцій, що здійснюються усіма підрозділами підприємства [12, с. 172-177].

У міжнародній практиці системи внутрішнього контролю базуються на принципах Інтегрованої концепції внутрішнього контролю Комітету спонсорських організацій – COSO (в яку входять такі ор-

ганізації, як АІСРА (Американський інститут дипломованих бухгалтерів), ІА (Інститут внутрішніх аудиторів)). Ця концепція акцентує відповідальність керівництва підприємства за стан системи внутрішнього контролю, встановлює основні поняття й визначення внутрішнього контролю та його ключові компоненти [6]. Роль контролюючого елемента у системі управління зазвичай виконує один із співробітників апарату управління або спеціально організована служба, що займається відповідним напрямом діяльності і наділена необхідними для цього повноваженнями. Будь-які управлінські рішення в системі управління повинні проходити через контролюючий елемент [14].

СКЛАДОВІ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Метою внутрішнього контролю підприємств будівельної галузі є встановлення достовірних даних первинних документів щодо визначення доходів, витрат і фінансових результатів; повноти і своєчасності відображення первинних даних у зведених документах та облікових регістрах; правильності ведення обліку доходів, витрат і фінансових результатів та його відповідності прийнятій обліковій політиці, достовірності відображення доходів, витрат і фінансових результатів у звітності підприємства, відповідності методики обліку доходів, витрат і фінансових результатів чинним нормативним документам України [1, с. 134].

Основним завданням внутрішнього контролю підприємств будівельної галузі є перевірка достовірності даних обліку і звітності, де відображена інформація про доходи, витрати і фінансові результати; виявлення факторів, які впливають на їх формування, що залежать або не залежать від організації роботи підприємства.

Предметом внутрішнього контролю операцій з формування та обліку доходів, витрат і фінансових результатів на підприємствах є господарські процеси та операції, пов'язані з визначенням доходів, витрат і фінансових результатів, а також відносини, що виникають при цьому всередині самого підприємства та за його межами [13].

Організація внутрішнього контролю на підприємстві будівельної галузі залежатиме, перш за все, від правової форми підприємства, видів і масштабів дія-

льності, здійснюваних ним, складності його організаційної структури, наявності достатніх фінансових ресурсів, доцільності охоплення контролем різних аспектів діяльності і відношення керівництва підприємства до контролю.

ПРОЦЕДУРНІ АСПЕКТИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

У процедурному аспекті внутрішній контроль основної операційної діяльності на підприємствах будівельної галузі розпочинається з документальної перевірки. Враховуючи організаційно-технологічні особливості діяльності підприємств будівельної галузі джерелом інформації для вивчення можуть бути внутрішні розпорядчі документи щодо діяльності підприємств, а також установчі документи підприємства, положення про облікову політику та графік документообігу підприємства, які містять інформацію про діяльність підприємства та його працівників [2, с. 34-39]. Перш за все, необхідно вивчити елементи положення про облікову політику щодо питань, які відносяться до формування та обліку основної операційної діяльності з врахуванням організаційно-технологічних особливостей діяльності підприємств будівельної галузі (таблиця):

Стосовно планування внутрішнього контролю на підприємствах будівельної галузі, то доцільно призначити відповідальних осіб за здійснення внутрішнього контролю (адже складність об'єкта перевірки вимагає залучення фахівців різних спеціальностей – будівельників, кошторисників, економістів, бухгалтерів) та підготувати інформаційне і матеріально-технічне забезпечення контрольних процедур [5].

При плануванні здійснення внутрішнього контролю на підприємствах можна переслідувати різні цілі. Так, М. Д. Корінько зазначає, що при створенні системи внутрішнього контролю, власник може переслідувати наступні цілі:

- здійснення впорядкованої та ефективної діяльності підприємств, з метою оптимізації витрат;
- дотримання обраної облікової політики щодо обліку доходів, витрат і фінансових результатів;
- ведення якісного документування господарських операцій, що відображають розмір понесених витрат і отриманих доходів під час здійснення діяльності [4, с. 69].

ЕЛЕМЕНТИ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Елемент	Варіанти вибору та правила визначення
Методи оцінки вибуття запасів	Ідентифікованої собівартості кожної одиниці запасів; середньозваженої собівартості; собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО); нормативних затрат; ціни продажу
Періодичність визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів	За щомісячною середньозваженою собівартістю; за періодичною середньозваженою собівартістю на дату кожної операції з їх вибуття
Облік і розподіл транспортно-заготівельних витрат, ведення окремого субрахунку їх обліку	Безпосереднє віднесення на кожну одиницю; за окремими групами запасів на окремому субрахунку з щомісячним пропорційним розподілом
Методи амортизації основних засобів, а також інвестиційної нерухомості, якщо вони обліковуються за первісною вартістю	За кожною з груп необоротних активів обирається один з дозволених методів: прямолінійний; зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивний; виробничий
Нематеріальні активи з невизначеним строком корисного використання	Визначається перелік таких нематеріальних активів
Методи амортизації інших необоротних матеріальних активів	Прямолінійний; виробничий
Методи амортизації МНМА	50% при введенні в експлуатацію та 50% при вибутті; одразу 100% при вибутті
Вартісні ознаки предметів, що відносяться до складу МНМА	Встановлюються підприємством самостійно. При зміні вартості перерахунки за раніше придбаними активами не проводяться. Зміна вартісних ознак МНМА розглядається як зміна облікових оцінок
Підходи до переоцінки необоротних активів	Визначаються підстави та періодичність -
Застосування класу рахунків при обліку витрат	8-й та/або 9-й класи рахунків
Зарахування до нерозподіленого прибутку перевищення сум попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок основних засобів та нематеріальних активів	Здійснюється при вибутті об'єктів на всю суму або періодично (щомісяця, щокварталу, раз на рік) у сумі, пропорційній нарахуванню амортизації
Метод обчислення резерву сумнівних боргів	Застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості; застосування коефіцієнта сумнівності, що розраховується: визначенням питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході; з класифікації дебіторської заборгованості за строками непогашення; визначенням середньої питомої ваги списаної дебіторської заборгованості у сумі дебіторської заборгованості на початок відповідного періоду за попередні 3-5 років
Перелік створюваних забезпечень майбутніх витрат і платежів	Виплата відпусток працівникам; додаткове пенсійне забезпечення; виконання гарантійних зобов'язань; реструктуризація, виконання зобов'язань при припиненні діяльності; виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів; забезпечення на рекультивацію порушених земель тощо

Елемент	Варіанти вибору та правила визначення
Облік розподілу прибутку (доходу), порядок виплат, які здійснюються за рахунок прибутку	Обов'язково для державних і комунальних підприємств
Порядок оцінки ступеня завершеності операцій з надання послуг	Вивчення виконаної роботи; визначення питомої ваги обсягу послуг, наданих на певну дату, у загальному обсязі; визначення питомої ваги витрат, яких зазнає підприємство у зв'язку із наданням всього обсягу послуг
Сегменти діяльності, пріоритетний вид сегмента	Господарські; географічні збутові або збутові виробничі
Перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат, бази їх розподілу	Залежно від специфіки діяльності
Перелік і склад статей собівартості продукції (робіт, послуг)	Сировина та матеріали; купівельні напівфабрикати та комплектуючі, у т. ч. послуги; паливо й енергія на технологічні цілі; зворотні відходи (вираховуються); основна і додаткова заробітна плата; соціальні відрахування; витрати на утримання та експлуатацію устаткування; втрати від браку; інші прямі витрати; змінні та постійні загальновиробничі витрати
Кількісні критерії та якісні ознаки суттєвості інформації про господарські операції, події та статті фінансової звітності	Мають бути описані щодо: окремих операцій; значних класів активів, зобов'язань чи капіталу; кожної з чотирьох основних звітних форм
Періодичність відображення відстрочених податкових активів і відстрочених податкових зобов'язань	Щоквартально; перед складанням річної фінансової звітності
Класифікація пов'язаних сторін	Підприємства, які перебувають під контролем або суттєвим впливом інших осіб; підприємства і фізичні особи, які прямо або опосередковано здійснюють контроль над підприємством або суттєво впливають на його діяльність, а також близькі члени родини такої фізичної особи
Дата первісного визнання необоротних активів та групи як утримуваних для продажу	Дата, коли очікується продаж активів найближчим часом замість використання за призначенням; вони готові до продажу у їх теперішньому стані; проводяться відповідні заходи з пошуку покупця; дата оприбуткування активів, придбаних з метою продажу
Складання окремого балансу філіями, представництвами, відділеннями та іншими відокремленими підрозділами підприємства	Встановлюється перелік або характеристика підрозділів, за якими складаються окремі баланси
Періодичність та об'єкти проведення інвентаризації	Визначається власником (керівником), окрім обов'язкових випадків
Визначення одиниці аналітичного обліку запасів	Найменування; однорідна група (вид)
Підходи до віднесення витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта основних засобів, до первісної вартості або витрат звітного періоду	Первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта, що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод відносно первісно очікуваних

Розробка і затвердження плану внутрішнього контролю полягає в описі характеру та обсягу запланованих до виконання в ході контролю робіт. Варто пам'ятати, що план внутрішнього контролю не може бути стандартизований в межах одного підприємства або підрозділу, оскільки перед внутрішнім контролем кожного разу ставляться нові завдання, спрямовані на здійснення різних за складністю та характером перевірок.

Внутрішній контроль основної операційної діяльності на підприємствах будівельної галузі передбачає також оцінку господарських операцій та інформації про умови функціонування підприємства, відображених у первинних та зведених облікових документах.

До основних джерел інформації, які використовуються на цьому етапі внутрішнього контролю основної операційної діяльності підприємств будівельної галузі відносяться:

- нормативно-планові документи – усі типи планів, що розробляються на підприємстві, а також нормативні матеріали, кошториси, державні будівельні норми, проектні завдання та інша проектно-кошторисна документація;

- облікові документи – усі дані, які є в документах фінансового та управлінського обліку, а також фінансова та управлінська звітність, первинна облікова документація;

- інші документи, що регулюють фінансово-господарську діяльність підприємства [5, с. 116-123].

За результатами здійснення внутрішнього контролю встановлюється правильність документального оформлення операцій основної операційної діяльності з використанням, як уніфікованих форм первинних документів, які застосовуються підприємствами різних видів економічної діяльності, так і спеціалізованих форм первинної документації, що є притаманними саме для підприємств будівельної галузі. При цьому враховуються критерії доречності, повноти, законності, об'єктивності, обачності, послідовності та достовірності.

Обов'язково повинні бути дотримані вимоги Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку, методичних матеріалів щодо оформлення спеціалізованих первинних документів. Суб'єкт внутрішньогосподарського контролю

перевіряє первинні документи, на підставі яких здійснюються записи на відповідних рахунках (доходів, витрат, результатів діяльності та ін.).

Також необхідно здійснити комплекс додаткових процедур внутрішнього контролю операцій основної операційної діяльності на підприємствах будівельної галузі, які підвищують достовірність його результатів. Основними заходами при цьому є:

- перевірка повноти й вірогідності господарських операцій з обліку основної операційної діяльності на підприємстві, проведення арифметичного, логічного і балансового зведення показників;

- визначення загальних відхилень величини показників виконання планових завдань (планової суми витрат) на підприємстві від фактичних величин (фактичної суми витрат);

- оцінка взаємодіючих факторів, особливостей діяльності (економічних, екологічних та соціальних) і обчислення їхнього впливу на зміну величини доходів, витрат, фінансових результатів основної операційної діяльності підприємств.

Завершальна стадія внутрішнього контролю основної операційної діяльності складається з сукупності контрольних дій щодо організації оформлення результатів контролю в Аналітичній записці, Довідці чи Акті, які повинні містити систематизований виклад виявлених у ході перевірки фактів порушень. Факти виявлених порушень повинні бути викладені чітко, об'єктивно та в повній мірі, з посиланнями на первинні або інші документи, які зафіксовані за обліком та підтверджують наявність зазначених фактів [10]. В Аналітичній записці, окрім безпосередньо розділів про результати здійснення внутрішнього контролю основної операційної діяльності, надаються рекомендації щодо усунення розбіжностей, здійснення наступних пояснень та виправлень (рис. 1).

З метою прийняття обґрунтованих управлінських рішень за результатами здійснення внутрішнього контролю основної операційної діяльності необхідно:

- 1) провести підсумкову оцінку діяльності підприємства будівельної галузі у частині доходів, витрат, фінансових результатів основної операційної діяльності;

- 2) сформулювати конкретні рекомендації щодо прийняття належних управлінських рішень за виснов-

АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА

за наслідками внутрішнього контролю операційної діяльності ПрАТ «БІЛДІНГ» за липень 2015 року

Службою внутрішнього контролю проведена перевірка основної операційної діяльності ПрАТ «БІЛДІНГ» (у подальшому – «ПІДПРИЄМСТВО»).

Мета перевірки

Внутрішнім контролем було охоплено господарські операції основної операційної діяльності ПІДПРИЄМСТВА за період з 1 липня 2015 р. по 31 липня 2015 р., з метою підтвердження достовірності, повноти і відповідності чинному законодавству та нормативним документам сум фактично понесених витрат, отриманих доходів і визначення основної операційної діяльності за липень 2015 року.

Внутрішній контроль проводився з відома осіб, відповідальних за ведення обліку витрат, доходів і фінансових результатів основної операційної діяльності ПІДПРИЄМСТВА.

Пред'явлені документи для аудиторської перевірки

Для внутрішнього контролю були надані наступні документи: фінансова звітність, зведені реєстри бухгалтерського обліку, вибірково – первинні документи.

Результати перевірки

Внутрішнім контролем підтверджується наявність необхідних первинних документів, на основі яких побудований бухгалтерський облік основної операційної діяльності.

Стан синтетичного та аналітичного обліку основної операційної діяльності, первинних облікових документів та інших реєстрів бухгалтерського обліку ПІДПРИЄМСТВА відповідає діючим на момент здійснення фінансово-господарської діяльності вимогам чинного законодавства та внутрішнім нормативним документам, а саме:

- Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16 липня 1999 р. з наступними змінами і доповненнями;
- Національним положенням (стандартам) бухгалтерського обліку;
- Державні будівельні норми України;
- Положенням «Про службу внутрішнього контролю підприємства»;
- Положенням «Про політику та процедури забезпечення незалежності функціонування внутрішньої системи контролю підприємства».

Зауваження

1. Порушення вимоги незмінності використання протягом року методу обліку витрат та калькулювання собівартості продукції (попередільний метод обліку витрат і калькулювання собівартості продукції). З 1 липня 2015 року підприємство почало використовувати простий метод обліку витрат і калькулювання собівартості продукції, який не зазначений в обліковій політиці підприємства.

2. Арифметичні помилки у первинних документах та реєстрах зведеного обліку, де відображено отримані доходи основної операційної діяльності (акт № 12 від 02.07.2015 р. на суму 15000,00 грн.; акт № 4154 від 29.07.2015 р. на суму 5000,00 грн.).

3. Завищення суми доходів (загальний підсумок отриманих доходів за усіма первинними документами за липень 2015 року складає 98000,00 грн., а у Оборотно-сальдовій відомості за липень 2015 року відображено усього доходів на суму 105000,00 грн.).

4. Значне перевищення фактичної суми витрат над плановою за такими статтями витрат: додаткова заробітна плата (+610,0 грн.); амортизаційні відрахування (+166,3 грн.) та інші витрати (+661,4 грн.).

Рекомендації:

1. Дотримуватись незмінності застосування методу обліку витрат і калькулювання собівартості продукції, що зазначений у наказі про облікову політику та більш ґрунтовно вивчити доцільність його використання саме для підприємств будівельної галузі.

2. Автоматизувати складання первинних документів та реєстрів зведеного обліку, з метою зменшення кількості арифметичних помилок.

3. Здійснювати виплату премій працівникам підприємства будівельної галузі за фактично досягнуті показники діяльності.

4. Переглянути доцільність застосування методу нарахування амортизації для основних засобів, що зазначений у наказі про облікову політику.

Контролер Служби внутрішнього контролю	<u>Панков А.Р.</u> (П.І.Б.)	(підпис)	<u>31.07.2015 р.</u> (дата)
Керівник Служби внутрішнього контролю	<u>Попадюк А.Р.</u> (П.І.Б.)	(підпис)	<u>31.07.2015 р.</u> (дата)

Примітка. Складено автором за результатами здійсненого дослідження

Рис. 1. Зразок Аналітичної записки за наслідками внутрішнього контролю витрат на підприємстві будівельної галузі

ками внутрішнього контролю основної операційної діяльності підприємства будівельної галузі, що відображені у Аналітичній записці;

3) розробити організаційно-технічні заходи щодо усунення знайдених недоліків та підвищення ефективності використання виявлених резервів у частині організації та методики обліку витрат і доходів основної операційної діяльності;

4) підготувати розпорядчі акти, накази щодо призначення осіб, відповідальних за виконання прийнятих рішень за результати внутрішнього контролю основної операційної діяльності;

5) контролювати впровадження у практичну діяльність підприємств пропозицій, що їх було за-

значено в Аналітичній записці за результатами внутрішнього контролю доходів, витрат і фінансових результатів основної операційної діяльності [11].

Надійна система внутрішнього контролю на підприємствах є основним елементом корпоративного управління підприємством, що дає змогу управлінському персоналу приймати адекватні рішення, спрямовані на: вдосконалення організації обліку доходів, витрат і фінансових результатів; оперативне виявлення, запобігання й обмеження операційних, фінансових та інших видів ризиків; забезпечення впевненості у досягненні стратегічних цілей підприємства.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Результати проведеного дослідження свідчать, що можливості внутрішнього контролю, як функції управління використовуються сьогодні недостатньо. В окремих випадках система внутрішнього контролю не відповідає вимогам управління з причин методологічного, методичного і організаційного характеру. У зв'язку з цим виникає потреба розробити методи оптимізації контрольної системи підприємства. Серед методів підвищення ефективності функціонування системи внутрішнього контролю на підприємствах будівельної галузі в сучасних умовах господарювання пропонуємо застосовувати наступні:

- метод розподілу повноважень і відповідальності між працівниками контролюючої служби;
- здійснення контролю за окремими інвестиційно-будівельними проектами будівельного підприємства;
- застосування нетипових методик контролю, в залежності від складності інвестиційно-будівельних проектів.

Як показали дослідження, організація ефективно діючої системи внутрішнього контролю на підприємствах повинна здійснюватися з врахуванням організаційно-технологічних особливостей діяльності останніх. На формування якісної та ефективної системи внутрішнього контролю впливає ряд факторів, серед яких є:

- якість управління, тобто здатність керівництва ефективно планувати та контролювати діяльність підприємства;
- кваліфікація персоналу, який виконує функції контролю і його здатність чітко додержуватися посадових обов'язків, що зазначені у посадових інструкціях;
- рівень довіри вищого управлінського персоналу до діючої системи внутрішньогосподарського контролю.

Лише комплексна організація та методика проведення внутрішнього контролю основної операційної діяльності забезпечить можливість топ-менеджменту підприємства отримувати своєчасну і достовірну інформацію про об'єкти будівництва, досягти поставлених оперативних та стратегічних цілей діяльності та вдосконалити систему управління будівельним підприємством в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. **Білуха М. Т.** Фінансовий контроль: теорія, ревізія і аудит : підруч. / М. Т. Білуха, Т. В. Микитенко. – К. : Укр. акад. оригінальних ідей, 2005. – 888 с.
2. **Бойко Р.** Системи організації фінансово-економічного контролю на підприємствах будівельної галузі / Р. Бойко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2015. – № 8-9. – С. 34-39.
3. **Державні** будівельні норми України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dbn.at.ua>.
4. **Корінько М. Д.** Контроль та аналіз діяльності суб'єктів господарювання в умовах її диверсифікації: теорія, методологія, диверсифікація : монографія / М. Д. Корінько. – К. : Ін форм.-аналіт. агентство, 2007. – 429 с.
5. **Корягін М. В.** Концептуальний розвиток методології бухгалтерського обліку : монографія / М. В. Корягін, П. О. Куцик. – Львів : ЛКА, 2015. – 239 с.
6. **Куцик П. О.** Внутрішній контроль розрахункових операцій в системі управління будівельним підприємством / П. О. Куцик. // Вісник Львівської комерційної академії: Серія економічна. – 2013. – № 42. – С. 116-123.
7. **Міжнародні** стандарти професійної практики внутрішнього аудиту (редакція 2013 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://na.theiia.org/Pages/ПАНHome.aspx>.
8. **Національні** положення (стандарти) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/onemanuals/35131>.
9. **Положення** про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку : наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>.
10. **Про бухгалтерський** облік та фінансову звітність в Україні : закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
11. **Редченко К. І.** Контроль і аудит на стратегічному рівні управління підприємством : монографія / К. І. Редченко – Львів : ЛКА, 2011. – 360 с.
12. **Соколов Б. Н.** Системы внутреннего контроля (организация, методика, практика) : практическое пособие / Б. Н. Соколов, В. В. Рукин. – М. : Экономика, 2007. – 442 с.
13. **Чік М. Ю.** Контроль у системі управління діяльністю підприємств / М. Ю. Чік, В. О. Озеран // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку : вісник Національного університету “Львівська політехніка”. – 2012. – № 722. – С. 172-177.
14. **Fogarty Michael Patrick.** Economic control / М. Р. Fogarty. – Routledge & Paul, 1955. – 324 p.
15. **Steinberg Richard M., Tanki Franklin J.** Internal control – integrated framework: a landmark study / Richard M. Steinberg, Franklin J. Tanki. – [Eighth Edition]. – Prentice Hall, 1994. – 276 p.

Проанализированы цели, задачи, предмет внутреннего контроля операционной деятельности на предприятиях строительной отрасли. Рассмотрены процедурные аспекты внутреннего контроля операционной деятельности. Предложено образец Аналитической записки по результатам внутреннего контроля на предприятиях строительной отрасли. Охарактеризованы методы повышения эффективности функционирования системы внутреннего контроля операционной деятельности.

Ключевые слова: *внутренний контроль, учетная политика, операционная деятельность, план внутреннего контроля, аналитическая записка, предприятия строительной отрасли.*

The goals, objectives, subject of internal control operating activities in the construction enterprises are analyzed. Procedural aspects of internal control operating activities are considered. A sample Analytical note on the results of internal control in the construction enterprises is proposed. The methods to improve the efficiency of internal control operating activities are characterized.

Keywords: *internal control, accounting policy, operating activities, plan of internal control, analytical note, the construction enterprises.*